

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

105. An conjuges amittant jus petendi debitum, si eis superveniant cognatio spiritualis, ut quando alteruter, vel uterque conjugum culpabiliter baptizat, aut tenet filium in Baptismo? Et an hoc non ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

RESOL. CIII.

Quis post partum uxoris statim ob periculum baptizavit infantem, adstantibus tamen multis, qui hoc facere poterant; dubitatum fuit, (etiam si graviter peccavit) an privatus remanserit iure petendi debitum?

Eadem est ratio uxoris erga virum.

Et an Episcopus, Commissarius Bullæ Cruciatæ, & Confessarij Regulares ex commissione suorum Provincialium possint dispensare circa supradictum impedimentum ad petendum debitum? Ex part. 3. tr. 4. Ref. 85.

Sup. hoc in §. I. Affirmative tunc respondit quidam Theologus, & probabiliter quidem; nam hanc sententiam tenent multi Doctores, quos citant, & sequuntur Sanchez de Matrim. tom. 3. lib. 9. disp. 36. n. 7. & Villalob. in summ. tom. 1. tr. 13. diff. 51. num. 1.

2. Sed mihi contraria sententia placuit, & illam conlulsi, quam videntur glossa cap. 2. de cognat. spir. ver. debitum. Fernandez de Heredia disp. de Sacrament. Baptismi. part. 6. dub. 2. n. 6. Suar. in 3. p. quest. 67. art. 8. §. penult. in fine. Durandus in 4. dist. 42. quest. 1. art. 3. & novissime Coninch. de Sacrament. disp. 34. dub. 8. num. 69. ubi sic asserit: Probabilis est eum, qui etiam sua culpa hanc cognationem cum sua uxore contraxit (eadem est ratio uxoris erga virum) etsi graviter peccavit, posse nihilominus petere debitum, quia tam gravis pena sine textu non est inducenda, ex nullo autem textu probari potest. Ergo, &c. Ita hanc sententiam probabilem esse putat Layman in Theol. mor. lib. 5. tr. 10. p. 4. c. 8. n. 8.

3. Nota etiam, quod stando in prima opinione advertit Villalobos ubi supra, quod in tali casu, [Pueden dispensar para pedir el debito el Comisario de la Cruzada el Obispo, y los Confesores Regulares, como tengan para esto comision de sus Provinciales, como dize Rodriguez per una viva vocis oraculo de Pio V. por ser la cognacion espiritual impropriamente incesto, y el privilegio dicho, que solo habla de la afinidad que nasce de copula fornicaria, dize, que se ha de entender a esto por ser favorable.] ita ille.

RESOL. CIV.

An Pater baptizans, aut tenens filium in periculo mortis impediatur postea petere debitum ab uxore?

Et quid, si baptizet ex malitia, vel ignorantia extracausam necessitatis, an peccet gravissime, & sit puniendus, & impediatur petere debitum? Ex p. 5. tract. 3. Ref. 25.

Sup. hoc in §. 1. Affirmative responder, si suscipiat filium, Henriquez lib. 2. cap. 18. n. 3. & etiam si baptizet ex malitia, vel ignorantia extracausam necessitatis, docent Doctores, quos citat Zambranus de Matrim. modo ministrandi Sacramentum Baptismi, cap. 1. §. 1. n. 18. num. 8. Sed ipse ibi merito contrariam sententiam docet, & ideo num. 24. sic ait: Ex dictis patet, quantum errent aliqui minus docti, examinando nimis scrupulose eos, qui bona fide baptizantur in necessitate, vel susceperunt proprium filium, an talis necessitas esset precisa, vel

omnino ignorantia invincibilis, ut negent eis petitionem debiti, cum constet ex dictis, etiam si ex malitia processerint, peccare quidem gravissime, esseque puniendos, satis tamen probabiliter non impediti a petitione debiti. Sic ille. Cui adde Jacobum Granado de Sacrament. in 3. part. contr. 4. tract. 2. disp. 5. num. 5. & Præp. in 3. part. q. 67. art. 6. dub. 1. num. 7.

RESOL. CV.

An conjuges amittant jus petendi debitum, si eis superveniat cognatio spiritalis, ut quando alteruter, vel uterque conjugum culpabiliter baptizat, aut tenet filium in Baptismo?

Et an hoc procedat in casu, quo conjux baptizat filium solius alterius conjugis in necessitate?

Idem est, si conjux jam ad fidem conversus uxorem, quam in infidelitate duxerat, baptizat, occurrente eadem necessitate.

Item idem est, si in presenti mortis periculo Patris miseratione motus, ne absque Baptismo infans decedat, quamvis adesset alij, filium baptizat.

Idem etiam dicendum est in casu necessitatis, quando nullus adest, qui Patrinus sit, pater, aut mater id munus obeat erga communem filium, aut solus alterius conjugis. Ex part. 1. 1. tract. 5. & Misc. 5. Resolut. 39.

§. 1. VT quando alteruter, vel uterque conjugum culpabiliter baptizat, aut tenet, contrahitque cognationem, tunc nocens alter, vel uterque impediatur a petendo debito?

2. De hoc casu his diebus interrogatus fui, & ad illum ex Sanchez affirmativè respondet quidam Theologus Societatis Jesu, satis quidem probabiliter ex can. 1. & 2. causa quest. 1. ubi dicitur non esse separandos conjuges, si levatio de Sacro fonte non fuerit facta utriusque consensu: ergo a contrario sensu, si utriusque consensu fiat, separandi sunt, neque ob aliam causam separatio fit, nisi ut neuter petat; atque aded etiam unius tantum consensu fiat, ille saltem petere non potest. Probant ulterius ex cap. ad limina causa, & quest. ubi dicitur, eum, qui filium in necessitate baptizaverat, non esse a conjuge separandum; quia id laudabiliter fecit: ergo a contrario sensu, qui id culpabiliter fecit, separandus est, ne videlicet petat. Deinde prædictus conjux voluntariè, & sine necessitate munus illud illicite suscipit: ergo contrahit impedimentum cognationis quantum jure contrahere potest: potest autem meritò privari jure petendi: ergo.

3. Sed ego negativè sententiæ adhæsi, & nunc adhæreo, & ita docet Hurtadus de Matrimonio, disp. 10. difficult. 6. num. 24. Coninch. de Sacrament. disp. 34. dub. 8. num. 66. Perez de Matrim. disp. 29. sect. 6. num. 8. & Dicastillus de Sacramentis tom. 3. tractat. 20. disp. 9. dub. 8. num. 90. & ratio est, quia si quid antiquiora jura in hac re durum statuerunt, correctæ sunt per alia posteriora jura. Patet, quia cap. 1. & 2. 30. quest. 1. correctæ sunt per dictum caput si vir, de cognatione spiritali, ut notavit Glossa ibi, verb. institutum. Præterea cap. nosse 30. quest. 1. ubi dicitur conjuges esse invicem defraudandos ac separandos, si ex utriusque consensu alter alterius filium de Sacro fonte levaverit, & subinde idem dicendum esse, quando alter sciens & prudens id

F 4 fecit;

INTON. OPERA TOM. I. II. III.

fecit; nempe ut privari debeat jure exigendi. Totum hoc nihil obest modò: quia id decretum fuit Nicolai I. qui floruit anno 858. teste Genebrardo in *Chronographia lib. 4. fol. 782.* & ita correctum est per dictum caput *si vir de cognatione spirituali*, ab Alexandro III. qui vixit anno 1156. teste eodem Genebrardo *lib. 4. fol. 796.* Denique caput *ad limina 30. q. 1.* ubi deciditur conjuges separandos non esse propter Baptismum filio a parente collatum urgente necessitate, ubi diversum videtur statuere, ubi absuit necessitas: nam aliàs textus nihil indulget: nihil etiam facit contra nos; quia loquitur Joannes VIII. auctor illius decreti, tempore quo vigeat illud decretum capitis 1. 30. q. 1. ut conjuges sive scienter, sive ignoranter, proprios filios baptizantes separarentur: nondum enim decretum capitis *si vir de cognatione spirituali* illud corrigens: nam Joannes VIII. floruit anno 874. teste Genebrardo *eod. lib. 4. fol. 788.* atque ita indulget, ne separarentur, Baptismo in necessitate collato. Unde ex his patet responsio ad canones pro sua sententia à Sanchez adductos, & ad confirmationem pro ejus sententia superius factam respondeo, quod verum est conjugem voluntariè & absque necessitate munus illud illicitè suscipere, & graviter peccare: hoc enim aperte prohibetur, & asseritur in dictis juribus. Unde similiter est verum contrahere cognationem spirituales, quantum jure contrahere potest: At quod nequeat petere debitum, nullo sufficienti fundamento asseritur, quia dicta privatio, seu prohibitio petendi, in nullo jure perseverante in sua viridi observantia continetur; quia quamvis id contineatur in aliquibus, jam tamen correctà sunt quoad separationem à toto. Et non solum ea prohibitio in nullo jure perseverante continetur, sed nec ex aliquo jure suffi-

cienter deducitur, ut satis ostensum est.

4. Nota hic obiter, quod etiam stando in opinione Sanchez & aliorum, non procedere casu in quo conjux baptizat filium solius alterius conjugis in necessitate. Idem dicendum est ob eandem rationem, si conjux jam ad fidem conversus, uxorem quam infidelitatis tempore duxerat baptizet, occurrente eadem necessitate: tunc autem intelligitur ea necessitas esse, quando nullus adest qui id munus obeat, & periculum esset ut proles absque Baptismo obiret. Idem quoque dicendum cum Sanchez *lib. 9. disp. 26. num. 2.* cum infans censetur esse in presentissimo mortis periculo, & parens miseratione commotus, ne absque Baptismo decedat, penè indeliberatè accurrat, quamvis adessent alij, qui id munus præstare possent, non privatur jure petendi debitum, qui tantùm abest ut delinquat, cum potius mereatur; quia in tanta necessitate non vacat ad deliberandum, & ratione urgentissimi periculi præstat in eam partem propendere, quæ salutifera est animæ infantis ad æternam ejus saluationem.

5. Verius videtur idem dicendum esse, si in casu necessitatis, quando nullus adest qui patrinus sit, pater vel mater id munus obeat erga communem filium, aut solius alterius conjugis. Ratio est tum quia licet in Baptismo privato non sit necessarius patrinus; at ut servetur Sacramenti significatio, præstantius est patrinum adhiberi. Tum maxime quia privari jure acquisito petendi debitum ab uxore est poena delicti admitti per conjugem, qui contra juris prohibitionem filium communem, aut alterius conjugis baptizavit, ejuſve patrinus fuit: at in necessitate relata culpa vacat parentem esse patrinum, ut rectè docuit Div. Thomas 3. part. q. 67. art. 8. ad 2.

in indice primo hujus Tom. I. lege Appendicem ad hunc Tract. I. Ubi invenies alias multas Difficultates mistas, & dispersas, per alios Tom. Tract. & Res. quæ simul pertinent ad hunc Tract. I. de Sacramento Baptismi, &c.

